

Как видно из рис. 4, результаты каждого из предыдущих этапов являются управляющими действиями для следующих этапов. Исключением является функциональный блок А422 (см. рис. 4), один выход из которого ("Ипотечные облигации I эмиссии") вместе с выходом функционального блока А424 ("Ипотечные облигации II эмиссии") формируют долгосрочные ипотечные облигации.

Выводы. Таким образом, применение CASE - метода моделирования бизнес процессов позволило представить в стандарте IDEF0 процесс организации привлечения долгосрочных финансовых ресурсов как единую систему, и при ее дальнейшей декомпозиции наглядно отобразить сценарий деятельности финансового аналитика, при выполнении своих обязанностей относительно моделируемой предметной области.

Аннотация. В статье изучены и рассмотрены проблемы финансирования ипотечного кредитования современного банка, разработана функциональная модель организации привлечения долгосрочных финансовых ресурсов для предоставления ипотечных кредитов. Как единая система выбран CASE - метод моделирования процесса привлечения долгосрочных финансовых ресурсов.

Ключевые слова: ипотечное кредитование, долгосрочные финансовые ресурсы, CASE – метод, математическое моделирование.

Summary. The article explored the problems of financing and mortgage current bank developed a functional model involving orhanizatsiyi-ing long-term financial resursivdlya of mortgage loans. As a uniform system-theme selected CASE - method of modeling process involving long-term financial resources.

Keywords: mortgages, a financial dolhosrochnye resources, CASE - method matematycheskoe modeling.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Внукова Н. М. Ипотечный рынок : Монография / Н. М. Внукова, О. С. Бажанов – Х.: Инжек, 2008. – 192 с.
2. Вовчак О. Система ипотечных облигаций как механизм рефинансирования ипотечных кредитов / О. Вовчак //Банковское дело. – 2009. – №3 . – С. 56-65.
3. Гнатківський Б. М. Іпотечний кредит в Україні: ризики та методи управління ними. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
4. Криховецька З. М. Тенденції розвитку іпотечного кредитування в Україні. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.
5. Описание отдельных концепций IDEF0 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cfin.ru/chuvakhin/idef0-r.shtml>.
6. Терещенко Г.М. Особенности ресурсного обеспечения банковского ипотечного кредитования //Финансы Украины. – 2009. – №3 . – С. 90-100.

Рецензент д.э.н., профессор ХНЭУ Попов О.Е.

Експерт редакційної колегії к.э.н., доцент УкрГАЗТ Боровик Ю.Т.

УДК 343:338:314

ВПЛИВ ТОРГІВЛІ НАРКОТИКАМИ ТА ПСИХОТРОПНИМИ ЗАСОБАМИ НА СТАН ДЕМОГРАФІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Хомин О.Й., к.е.н., доцент (ЛДУ ВС)

В статті визначені основні передумови розвитку наркоринку в Україні. Сформульовано основні загрози від торгівлі наркотиками та психотропними засобами демографічній безпеці держави.

Ключові слова: демографічна безпека, кримінальна економіка, наркотики та психотропні засоби, наркоринок.

Постановка проблеми та її зв'язки з науковими чи практичними завданнями. Формування ринкового середовища та неврегульована законодавча база в Україні сприяли народженню масштабної кримінальної

економіки. Кримінальна економіка – заборонена законодавством економічна та неекономічна діяльність. До неї відносимо кримінальну діяльність: організовану злочинність, рекет, послуги найманих вбивць, торгівлю людьми,

наркотиками та психотропними засобами й інше. Незважаючи на те, що кримінальна економіка не пов'язана з виробництвом продукції, формуванням первинних доходів, активів, вона призводить до перерозподілу останніх і тому розглядається нами як проблема економічного характеру. Перерозподільна функція кримінальної економіки породжує різноманітні прояви цього явища. А саме: торгівлю людьми, торгівлю наркотичними та психотропними речовинами, торгівлю зброєю та інше.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Частково питання, що досліджуються у роботі, висвітлювалися в працях таких дослідників економістів: Пирожкова С., Мунтіяна В., Лібанової Е., Стешенко В. Значний доробок мають фахівці у галузі кримінального права та кримінології: Джужи О., Закалюк А., Козаченко О., Костенко О., Кравченко О., Мирошніченко Н., Музика А.

Виділення невирішених частин загальної проблеми. Однак, в наукових роботах не в повному обсязі висвітлені питання кримінально-економічної діяльності та її впливу на стан демографічної безпеки держави. Економісти у своїх дослідженнях не приділяють належної уваги дослідженню цих видів діяльності лише через повну їх латентність.

Формування цілей статті (постановка завдання). У своєму дослідженні ми зупинимося на дослідженні загроз від торгівлі наркотиками та психотропними засобами та визначенні їх впливу на стан демографічної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу дослідження Стан демографічної безпеки є індикатором рівня криміналізації економіки, а також стану кримінальної економіки держави. До кримінально-економічних небезпек демографічній безпеці держави ми відносимо торгівлю людьми, торгівлю наркотичними та психотропними речовинами.

Масштаби кризової демографічної ситуації можна оцінити беручи до уваги зменшення чисельності населення України з 51838,5 чол. у 1990 році до 45778534 чол. у 2011 році [1]. Це створює реальну небезпеку національній безпеці держави. Така ситуація відбувається в країні через неподолану економічну кризу, яка набула незворотних обертів, незадовільної соціальної політики, складної екологічної ситуації, проблем у сфері охорони здоров'я, масштабної криміналізації економіки.

Розвиток і функціонування кримінального економічного середовища нині зазнало змін, які пов'язані зі зрощуванням нелегальної економіки, криміналізованої економіки з кримінальною злочинністю. До такої ситуації спонукає бажання злочинців отримати надприбутки.

Вдале географічне розташування України сприяє формуванню та росту наркоринку. Територія держави розглядається злочинцями як найбільш зручний шлях для транспортування наркотиків, тому, що через територію України проходять декілька міжнародних транзитних маршрутів контрабандного переміщення наркотичних засобів: Балканський, Північно-Чорноморський, Східно-Середземноморський, циганський, Албанський, Африканський, Угорський і місцевий кримінальний [2, С.18-20]. Розгалужена мережа автомобільних та залізничних шляхів, великі можливості морських, річкових та авіасполучень приваблюють торговців наркотичними речовинами використовувати терени нашої країни у своїх злочинних діях.

Наркоринок нашої країни перебуває в стані формування. Контрабанда наркотичних речовин, психотропних засобів та їх аналогів або прекурсорів є одним із основних джерел наповнення ринку наркотиками. Значна частина наркотиків, що транзитом переміщуються через нашу територію, залишається в Україні. Це спричинило зростання незаконного обігу наркотичних засобів як на регіональному, так і на національному рівнях. Зростання кримінальної національної та міжнародної злочинності, що пов'язана з функціонуванням наркоринку становить загрозу для демографічної безпеки а, отже і для національної безпеки держави.

В межах держави відбуваються всі стадії кримінального процесу відтворення наркотичних засобів, а саме: формування, що базується на культивуванні рослин, які містять наркотичні речовини; виробництво – розробка та виробництво синтетичних наркотичних засобів; зберігання наркотичних речовин; розподіл – торгівля наркотичними засобами, психотропними речовинами і прекурсорами; та використання. Всі вони заборонені чинним законодавством.

Такий стан речей, без сумніву, сприяв поширенню наркоманії та зростанню пов'язаної з нею злочинності.

Ведеться активна боротьба з виробництвом наркотичних та психотропних засобів. Лише у 2003 році припинено злочинну діяльність 224 технологічно оснащених нарколабораторій. Для порівняння слід зазначити, що 1996 році була ліквідована лише одна лабораторія [3, С.122]. Починаючи з 1994 р., у нашій державі у дрібно-оптових продавців вилучено понад 52 кг кокаїну та героїну. Ліквідовано майже 200 каналів їхнього контрабандного надходження – із Таджикистану, Афганістану, Узбекистану, Росії, Індії, Туреччини, Ірану, Польщі та Прибалтики тощо [4, С.43]. Протягом 2008 року викрито 246 міжнародних каналів надходження в Україну наркозасобів, а у

2009 році – 282 [5, С.3]. Мінімізація загроз у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів призвела до зменшення чисельності зареєстрованих злочинів. Так у 2009 р. їх кількість становила 57624, у 2010 р. – 56878, у 2011 р. – 53206 [6].

Значного поширення набуває незаконний обіг і синтетичних психотропів амфетамінної та метамфетамінної груп. У більшості випадків такі психотропні засоби надходять з Польщі, Нідерландів, де їх незаконне виробництво налагоджено у великих обсягах [6, С.30]. Походження цих наркотиків суто з кримінального середовища в ігровий та видовищний бізнес, а також до місць масового дозвілля. Завезені контрабандним шляхом, вони реалізуються за ціною 80-100 доларів США за 1 гр. речовини, як правило, у студентських гуртожитках, нічних клубах, барах, казино, де найчастіше постійними відвідувачами є молодь [7, С.4].

Вживання наркотичних засобів становить пряму загрозу демографічній безпеці держави. Немедичне застосування наркотичних засобів

призводить до поступової залежності від вказаних речовин і, як наслідок, – наркоманії. Вживання наркотичних засобів і речовин є загрозою заподіяння шкоди здоров'ю особі та населенню держави в цілому. Це – пряма загроза захворіти на синдром набутого імунodefіциту людини (СНІД). Як свідчить статистика, до 80 відсотків хворих на СНІД – ін'єкційні наркомани. Життя наркомана, який перебуває у так званій «системі», триває у середньому 7-8 років, у окремих випадках до 10-15 років [8, С.63].

Смертність осіб, які вживають наркотики, з року в рік зростає (рис. 1). В Україні з часу виявлення першого випадку ВІЛ-інфекції у 1987 році і до 2009 року включно офіційно зареєстровано 161 119 випадків ВІЛ-інфекції серед громадян України, у тому числі 31 241 випадків захворювання на СНІД, з яких майже 80 відсотків наркомани. Не важко уявити жахливість ситуації з поширенням наркоманії та СНІДу вже сьогодні й особливо в майбутньому. Протягом згаданого періоду зареєстровано 17 791 випадків смерті від захворювань, зумовлених СНІДом [9, С.34].

Рис. 1. Кількість нових випадків СНІДу та померлих від хвороб, обумовлених СНІДом, серед громадян України. За:[9, С.6].

Незважаючи на жахливу статистику, зростання числа вперше зареєстрованих випадків ВІЛ-інфекції щорічно за період 2006 – 2009 років зменшується на 16,8%, 10,5%, 7,6%, 5,7%, відповідно. За даними МВС України, 2009 року споживачів наркотиків на обліку перебувало 164771 чол., із них понад 5 тис. наркозалежних – неповнолітні [5, С.5].

Загрозою демографічній безпеці є також те, що, як правило, більшість наркоманів – це молодь, що є базисом трудового потенціалу держави та перебуває у репродуктивному віці. Наркоман, враховуючи його емоційний та психологічний стан, виключений як із виробничих відносин, так й з репродуктивного процесу [10, С.74].

Вживання наркотичних речовин призводить до повного духовно-морально руйнування особистості та її деградації і це призводить до втрати суспільством особистості-наркомана. Великою загрозою демографічній безпеці є кількості ВІЛ-інфікованих жінок фертильного віку. Така ситуація спричинила поступове збільшення кількості дітей, народжених ВІЛ-інфікованими матерями. Загальна кількість дітей з підтвердженим ВІЛ-статусом продовжує зростати. На 01.01.2010 року під наглядом перебувають 2 418 дітей, у яких діагноз ВІЛ-інфекції підтверджено, у тому числі 575 дітей хворих на СНІД, та 6 222 дитини в стадії підтвердження діагнозу ВІЛ-інфекції (рис. 2).

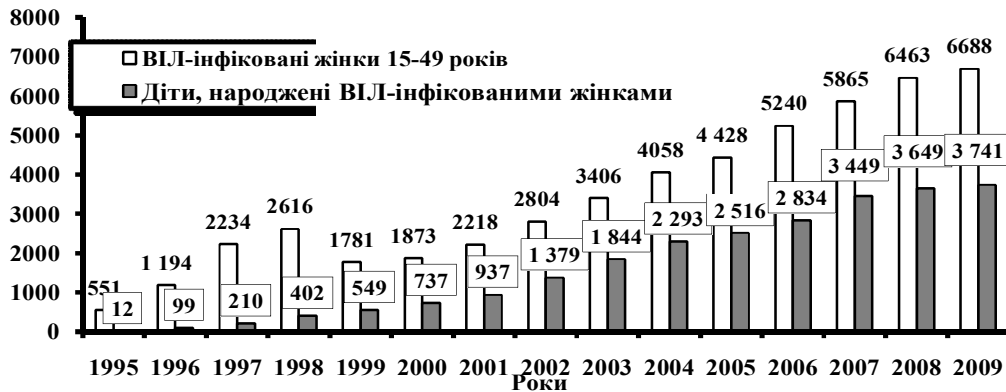

Рис.2. Кількість зареєстрованих ВІЛ-інфікованих жінок у віці 15 – 49 років та дітей, народжених ними. За:[9, С.9]

Науковцями доведено, що вживання наркотиків матір'ю під час вагітності безпосередньо призводить до залежності від цих препаратів у дітей. Збій на генному рівні спричинює до передавання наркоманії, як захворювання спадково [11, С.3]. Таким чином руйнується генофонд України.

На зростання чисельності осіб, що вживають наркотичні засоби вказує і той факт, що до вживання наркотиків постійно залучаються все нові і нові члени суспільства, більшість з яких – молодь. Щороку на наркооблік ставлять від 10 до 13 тис. чол. [12, С.163-164]. Дослідження дозволяють стверджувати, що за один рік наркоман може залучити до вживання наркотиків у середньому сім осіб [13, С.153].

Наркоринок становить небезпеку національній безпеці держави у таких формах прояву: цей злочин сприяє наповненню внутрішнього ринку небезпечними речовинами, обіг яких у державі заборонений; збільшується кількість осіб, які їх вживають; збільшується кількість ВІЛ-інфекцій серед громадян України та випадків захворювання на СНІД; руйнується інтелектуальний потенціал суспільства, фізичне і моральне здоров'я нації та її генофонд; знижується добробут громадян та інше. Це призводить до зростання злочинності у державі, яка тісно пов'язана з незаконним обігом наркотиків та наркоманією з міжнародною, транскордонною та організованою злочинністю. Створюються злочинні організовані угруповання, котрі займаються їх контрабандою і розповсюдженням, встановлюються міжнародні транскордонні злочинні зв'язки, підкупаються посадові особи, морально розкладається державна влада тощо [14, С. 96-97].

Наркоіндустрія сьогодні є найбільш прибутковою справою, що стабільно дає надприбутки і здатна швидко адаптуватися до умов, що змінюються. За даними МВС РФ, 1 рубль, що вкладається у наркобізнес, дає прибуток у 1000

рублів, причому обіг коштів триває менше одного тижня [15, С.10-11].

Науковці констатують, що в країнах які займаються вирощуванням рослин, що містять наркотичні речовини та виробництвом наркотичних речовин в наркоіндустрії працює близько 10% працездатного населення. Ця індустрія щорічно генерує від 650 до 700 млн. доларів, з яких до 200 млн. залишається у країні [15, С.60].

Кримінально-економічна злочинність, що пов'язана з наркобізнесом враховуючи її латентність висока. Експерти зауважують, що на кожного виявленого користувача наркотичних засобів приходиться 10-12 невиявлених, які вимушені купувати, виробляти, зберігати і перевозити наркотичні засоби. Якщо до цієї кількості додати і тих, хто займається збутом, та тих, хто утримує притони, то реальні цифр наркобізнесу мають бути більшими.

Прибутки від наркобізнесу становлять 1 млрд. доларів на тиждень, 60% з яких інвестувалося у нелегальний бізнес – тероризм, корупцію, продовження операцій з наркотиками тощо [15, С.10-11].

За даними МВС України, щорічний незаконний прибуток кримінальних структур становить близько 30 млрд. грн, що складає 70% прибуткової частини бюджету нашої держави. За даними Державної податкової адміністрації, в державі щорічно «відмивається» 4 млрд. доларів США, 4-5% цієї суми становлять доходи від торгівлі наркотиками [16, С.354].

Висновки даного дослідження. Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що наркозлочинність найбільш поширена на півдні та на сході України, в той час як на Заході кількість вчинюваних злочинів у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів значно нижча. Також не малозначним є процес збільшення кількості

цих злочинів у співвідношенні з минулими роками. Це, насамперед, пов'язано з тим, що більша частина наркотиків потрапляє східним шляхом, а саме з Пакистану, Індії та Афганістану як повітряним, так і залізничним шляхом. Також велика кількість наркотиків потрапляє на ринок України північним шляхом через Росію, про що свідчать показники реєстрації злочинів у Харківській, Сумській та Чернігівських областях.

Проведене дослідження дозволяє нам стверджувати, що рівень кримінально-економічної злочинності є великомасштабною небезпекою для демографічної, а отже і національної безпеки України. Кримінально-економічні злочини стали перешкодою стабільності розвитку держави та її національної безпеки. Побороги цю злочинність можливо лише за умови згуртованості та цілеспрямованої діяльності правоохоронних органів усіх держав світу над якими також нависла ця небезпека, що загрожує їх національним інтересам.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Офіційний сайт Держкомстату України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Практика розгляду судами справ про злочини у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів // Вісник Верховного Суду України – 2008 – №10 (98). – С. 17–28.
3. Бульба В. Стан боротьби з незаконним обігом наркотиків в Україні // В. Бульба // Підприємництво. Господарство і право. – 2004. – № 6. – С. 121–123.
- 4.Никифорчук Д.Й. Протидія незаконному обігу наркотиків: історія, практика, законодавство: навчальний посібник / Никифорчук Д.Й., Стрільців О.М., Хрупка М.С. та ін.; за редакцією О.М. Джужи. – 2006. – 240 с.
- 5.Інформаційно-аналітичні матеріали про стан протидії наркоманії і наркобізнесу в Україні у 2005–2009 рр. МВС України 2010.
- 6.Доклад ООН о международной стратегии борьбы с наркотиками 2005 года. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://usinfo.state.gov/russian/Archive/2005/Mar/28-678729.html>.
- 7.Пшонка В. Боротьба з незаконним обігом наркотичних засобів / В. Пшонка // Прокуратура. Людина. Держава. – 2004. – № 9 (39). – С. 3–7.
8. Мінченко С. Кримінологічна характеристика наркоманії в Україні / С. Мінченко, Г. Піщенко // Право України. – 2005. – № 9. – С. 63–66.
- 9.ВІЛ-інфекція в Україні. Інформаційний бюлетень № 33 виходить з 1991 р. Київ – 2010, 53с. Офіційний сайт. Державна служба України з питань протидії ВІЛ-інфекції / СНІДу та інших соціально-небезпечних захворювань. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dssz.gov.ua/index.php/uk/operativna-informaciya/publikacii>.
10. Піщенко Г. Соціокультурні та геополітичні чинники поширення наркоманії та ВІЛ/Сніду в Україні / Г. Піщенко, О. Тушенко // Право України. – 2005. – № 2. – С. 73-77.
- 11.Музика А.А. Кримінально-правова боротьба з незаконним обігом наркотичних засобів в Україні / А.А. Музика // Правові проблеми боротьби зі злочинністю: збірник праць. Книга перша. – Х., 2002. – 218 с.
- 12.Штанько Д.О. До питання легалізації вживання наркотиків на території України / Д.О. Штанько // Право і Безпека. – 2002'4. – С. 163–165.
13. Александров Ю.В. Кримінологія: курс лекцій / Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С. – К.: МАУП, 2002. – 296 с.
- 14.Лобода Г.Г. Суспільна небезпечність контрабанди наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів / Г.Г.Лобода // Боротьба з наркобізнесом: проблеми та шляхи їх вирішення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Одеса, 17-18 жовтня 2002р.). – Одеса: НДРВВ ОЮІ КУВС, 2002. – 246 с.
- 15.Гриненко І.М. Наркобізнес та національна безпека / І.М.Гриненко – К.: Сфера, 2002. – 211 с.
- 16.Лемешко О.М. Кримінальна відповідальність за легалізацію наркодоходів / О.М. Лемешко // Боротьба з контрабандою: проблеми та шляхи їх вирішення: аналітичні розробки, пропозиції наукових і практичних працівників / гол. ред. А.І. Комарова. – К., 2003–2004. – Том 29. – 725 с.

Анотація. В статье определены основные предпосылки развития наркорынка в Украине. Сформулированы основные угрозы от торговли наркотиками и психотропными средствами демографической безопасности государства.

Ключевые слова: демографическая безопасность, криминальная экономика, наркотики и психотропные средства, наркорынок.

Summary. In this article the basic premises of narkorynku in Ukraine. The main threat from drug trafficking and psychotropic substances demographic security of the state.

Keywords: demographic security, criminal economy, drugs and psychotropic substances, narkorynok.

*Рецензент д.е.н., професор ЛДУ ВС Тринько Р.І.
Експерт редакційної колегії к.е.н., доцент УкрДАЗТ Якименко Н.В.*